

Korte berichten

Botulisme.

Als gevolg van het warme zomerweer heeft zich dit jaar weer een botulisme-explosie voorgedaan, die een grote sterfte heeft veroorzaakt onder met name watervogels.

Botulisme is een voedselvergiftiging, welke veroorzaakt wordt door het eten van voedsel waarin zich botulinumtoxine bevindt. Dit gif wordt geproduceerd door de bacterie *Clostridium Botulinum*, welke vooral bij temperaturen boven de 20°C en in een zuurstofarm milieu (bijv. een kadaver) actief wordt. Vogels die met het voor hen gevaarlijke type C besmet zijn, krijgen verlamningsverschijnselen (hangende kop en vleugels). In ernstige gevallen sterven ze door verstikking.

Vanaf begin juli worden op vele plaatsen dode vogels gevonden, met name eenden; maar ook reigers, zwanen, meeuwen en meerkoeten werden het slachtoffer. Door de gemeente-reiniging, maar ook b.v. door medewerkers van het recreatiegebied Spaarnwoude werden dode vogels afgevoerd en vernietigd. Het verwijderen van alle kadavers van door het botulisme getroffen vogels is belangrijk om zo verdere verspreiding van de bacterie te voorkomen. Bij het Vogelrampenfonds werden grote aantallen zieke vogels binnengebracht en in veel gevallen weer genezen. Opvallend is dat in de in 1976 zo getroffen A.W. duinen geen botulisme is geconstateerd. Wel getroffen gebieden waren o.a. de Jan Gijzenvaart en het recreatiegebied Spaarnwoude. Zie ook: Vader, H 1976. Botulisme, ook in de A.W. duinen. *Fitis* 12: 103-109.

Vroege aankomst Kramsvogels.

De Kramsvogel begint steeds vroeger aan te komen in ons land en in onze regio. Was het tot in de jaren zeventig een echte wintergast en doortrekker die pas rond half september placht te arriveren, tegenwoordig wordt de Kramsvogel reeds tijdens de hoogzomer gezien.

Meteen bij de aanvang van de ringactiviteiten in de A.W. duinen op 12 juli werd er een Kramsvogel gevangen. Vanaf half juli werden vervolgens steeds kleine aantallen Kramsvogels in de A.W. duinen gezien. Ook in de Kennemerduinen en Duin en Kruidberg werden eind juli aantallen tot ca. 4 ex. gezien, terwijl in augustus soms al enige tientallen vogels konden worden waargenomen. Begin september waren er zelfs al troepen van meer dan 50 ex. aanwezig. Over de Zeereep vlogen soms reeds enkele krammers in zuidelijke richting.

Buiten het duingebied werden ook enkele vroege waarnemingen gedaan. Op 6 augustus foerageerde één ex. op een weiland bij het meertje van Caprera, terwijl op 8 augustus in de Waarderpolder 2 exx. werden waargenomen.

De steeds vroegere aankomst van Kramsvogels staat ongetwijfeld in verband met de uitbreiding van het broedgebied in westelijke richting. Oorspronkelijk was de Kramsvogel een broedvogel van de noordelijke en oostelijke taiga. Zowel vanuit Duitsland als vanuit de Alpen, via de Jura, de Vogezen en de Ardennen zijn kolonisatielijnen naar Nederland gelopen, die resulteerden in broedgevallen in Noord-Nederland en in Zuid-Limburg in het begin van de jaren zeventig. Hoe lang zal het duren voor Kramsvogels ook in Zuid-Kennemerland gewone broedvogels zullen worden?